

รายงานสรุปการรับคณะ The Nippon Foundation

ณ โครงการพัฒนาโดยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เชียงราย

ระหว่างวันที่ 25 – 28 มีนาคม 2562

1. ข้อมูลคณะ

ที่มาและความสำคัญ	- คณะติดต่อขอศึกษาดูงานผ่านมาทางคุณควาชิมา ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านกาแฟ - Nippon Foundation มีโครงการพัฒนาหลายโครงการในเมียนมามาตั้งแต่ปี 1976 ทราบว่ามูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มีประสบการณ์ดำเนินงานพัฒนามานานและมีโครงการในเมียนมาด้วย จึงต้องการมาศึกษาเรียนรู้เพื่อนำไปปรับในพื้นที่ทำงานของตน
วัตถุประสงค์	1. เพื่อเรียนรู้และเข้าใจหลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน ตามตำราแม่ฟ้าหลวง 2. เพื่อหาหรือความเป็นไปได้เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่าง The Nippon Foundation มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ และ Mi Cafeto
ระดับ	ระดับคณะ 5 ระดับเนื้อหา 4 คะแนนรวม 9
องค์ประกอบ	รายชื่อผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน 1. Mr.Tatsuki Nakajima รองหัวหน้าสำนักงานประสานงานเมียนมา และผู้อำนวยการโครงการ 2. Ms.AKane Harada ผู้จัดการโครงการ 3. Mr.Kasaki Nishikawa ผู้จัดการโครงการ
ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่รับ คณะ	- หม่อมราชวงศ์ดิสนัดดา ดิศกุล และหม่อมหลวงดิศปนัดดา ดิศกุล - นางสาววิสิษฐ์อร รัชตะนาวิน นางสาววิภาว ชื่นชิต และนางสาวณัฏฐวรรค์ ชันติสิทธิ์ - ผู้ประสานงานของมูลนิธิฯ นางสาวจรรยา เดชพัฒนากิจ
แหล่ง สนับสนุน งบประมาณ	มูลนิธิฯ สนับสนุนค่าใช้จ่าย รหัสคณะ 916-200-511

2. กำหนดการคณะ

วันที่/เวลา	กำหนดการ
วันจันทร์ ที่ 25 มีนาคม 2562	
14.00	ออกเดินทางไปยังท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวงเชียงราย โดยสายการบินบางกอกแอร์เวย์ เที่ยวบินที่ PG 233
15.30	เดินทางถึงท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวงเชียงราย
15.50	ออกเดินทางไปยังโครงการพัฒนาอดอยตุงฯ
17.00	เดินทางถึงโครงการพัฒนาอดอยตุงฯ และเช็คอินเข้าพัก
18.30	รับประทานอาหารเย็น
วันอังคาร ที่ 26 มีนาคม 2562	
7.30	รับประทานอาหารเช้า
8.30	ฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง และโครงการขยายผลของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเยี่ยมชมศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาอดอยตุงฯ ณ ห้องประชุม VIP
10.30	พูดคุยกับผู้อาวุโสของอดอยตุง
11.00	ออกเดินทางไปยังนวัตู ไซต์ 1
12.00	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ครีวดำหนัก
13.00	พูดคุยกับ อบต.
14.30	ออกเดินทางไป นวัตู ไซต์ 1
14.45	เยี่ยมชมแปลงป่าเศรษฐกิจ นวัตู ไซต์ 1 "บริษัทนวัตู จำกัด ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2532 เพื่อดำเนินการปลูกป่าเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการพัฒนาอดอยตุงฯ โดยเลือกพืชที่ผลผลิตมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง สามารถนำไปแปรรูปและเพิ่มมูลค่าได้อย่างต่อเนื่อง สามารถ

วันที่/เวลา	กำหนดการ
	สร้างรายได้ให้คนดูในระยยาว เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้คนกับป่าอยู่ด้วยกันอย่างพึ่งพา พืชเศรษฐกิจที่ โครงการพัฒนาโดยดุงฯ เลือกมาส่งเสริมคือ กาแฟพันธุ์อาราบิก้า และแมคคาเดเมีย ปัจจุบันกลายเป็นต้นแบบ ของการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม”
15.30	ออกเดินทางไปยังศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ
16.00	เยี่ยมชมศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ “ครั้งแรกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นศูนย์ฝึกอาชีพด้านหัตถกรรม เป็นพัฒนาขึ้นกลางน้ำ โดยการสร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้ที่มั่นคง พอเพียง โดยการต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิมของชาวบ้าน และเสริมในสิ่งที่ขาด โดยการให้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ อุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานเหมาะสมกับการทำงาน ตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน สำคัญคือผลิตภัณฑ์ต้องออกแบบตามที่ถูกคำหรือตลาดต้องการ และชาวบ้านเองจะได้เรียนรู้การทำงานจาก การปฏิบัติงานจริงด้วยตัวเอง เป็นการพัฒนาทักษะความชำนาญเพิ่มขึ้นไปอีกด้วย ซึ่งประกอบไปด้วย • ชมโรงงานทอผ้า เย็บผ้า • ชมโรงงานกระดาษสา • ชมโรงงานคว่ำกาแฟโดยดุง • ชมโรงงานเซรามิก
17.00	เยี่ยมชมแปลงเนื้อเชอร์รี่กาแฟ
17.30	เดินทางไปยังโครงการพัฒนาโดยดุงฯ
18.00	พักผ่อนตามอัธยาศัย
18.30	รับประทานอาหารเย็น
วันพุธ ที่ 27 มีนาคม 2562	
7.30	รับประทานอาหารเช้า
9.00	ฟังบรรยายเกี่ยวกับการพัฒนาทางเลือกเพื่อการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนในประเทศพม่า
12.00	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00	คณะร่วมพูดคุยเกี่ยวกับความร่วมมือในอนาคตระหว่างThe Nippon Foundation และ MFLF
18.30	รับประทานอาหารเย็น
วันพฤหัสบดี ที่ 28 มีนาคม 2562	
6.30	รับประทานอาหารเช้า
7.30	ออกเดินทางไปยังสนามบินเชียงราย
9.45	ออกเดินทางไปยังสนามบินสุวรรณภูมิ โดยสายการบินบางกอกแอร์เวย์ เที่ยวบินที่ PG 232

หมายเหตุ: กำหนดการนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

3. สรุปเนื้อหา

วันที่ 26 มีนาคม 2562

กิจกรรมที่ 1 ฟังบรรยายสรุปการพัฒนาทางเลือกเพื่อการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน และศูนย์ข้อมูล
โครงการพัฒนาออยตุงฯ โดย คุณณัฏฐวรรค์ ขันตีสิริ และคุณรัฐกร สวัสดิ์แดง

คณะฟังบรรยายสรุปการพัฒนาทางเลือกเพื่อการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน และศูนย์ข้อมูล

ข้อซักถาม

1. มีจำนวนประชากรกี่คน
 - สถิติปีล่าสุด (2560) ประมาณ 10,500 คน หรือ 1,800 หลังคาเรือน
2. จำนวนประชากรเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยแค่ไหนจากตอนเริ่มโครงการ
 - เพิ่มขึ้นประมาณ 3,000 คน
3. ชาวบ้านได้บัตรโครงการพัฒนาออยตุงฯ ก่อนจะได้บัตรประชาชนใช่หรือไม่
 - ใช่ แต่บัตรคพต.เป็นบัตรที่ใช้ระบุตัวตนว่าชาวบ้านเป็นคนในพื้นที่โครงการฯ เท่านั้น ออกโดยโครงการฯ ไม่ได้มีสิทธิเทียบเท่ากับบัตรประชาชนของราชการและไม่ได้เป็นเครื่องรับรองว่าได้บัตรคพต.แล้วจะได้บัตรประชาชนไทยเสมอ
4. มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มีงานรองรับคนออยตุงใช้ไหม
 - มี แต่ชาวบ้านสามารถเลือกที่จะทำที่นี่หรือที่อื่น หรือจะทำธุรกิจของตัวเองก็ได้
5. ปัจจุบันชาวบ้านมีบัตรประชาชนหรือไม่
 - ในอดีตเขาไม่มี แต่ปัจจุบันมากกว่า 80% มีบัตรแล้ว

กิจกรรมที่ 2 พูดคุยกับผู้อาวุโสของดอยตุง นายชำนาญ อภิสุนทรกุล และนางเพ็ญณี พรหมบุตร

คณะพูดคุยกับผู้อาวุโสดอยตุง

ข้อซักถาม

1. ทำไมจึงตัดสินใจเลิกฝิ่น ถูกบังคับหรือเปล่า
 - เลิกเพราะอยากได้บัตรคพต. หากยังทำผิดกฎหมายอาจจะไม่มีสิทธิได้รับบัตร
 - เพราะเห็นว่าฝิ่นทำให้ชีวิตลำบาก เกียจคร้านและยากจน
 - กลัวถูกตำรวจจับ
2. อยากให้เพื่อนหรือญาติพี่น้องที่อยู่ฝั่งพม่ามีชีวิตที่ดีขึ้นหรือไม่ อยากฝากบอกอะไรกับคนทางโน้น
 - อยากให้มีชีวิตที่ดีขึ้น ไม่อยากให้สูบฝิ่น
4. เวลาสูบฝิ่นรู้สึกอย่างไร
 - เกียจคร้าน อยากนอน
5. ทำไมจึงตัดสินใจเข้าร่วมกับโครงการ
 - มีผู้นำไปเข้าร่วมประชุม และชวนเข้าร่วม
 - ได้ยินแล้วเห็นว่าดีจึงเข้าร่วม

กิจกรรมที่ 3 พูดคุยกับผู้นำปัจจุบันของดอยตุง ณ อบต.แม่ฟ้าหลวง

รายชื่อ อบต.ผู้ร่วมพูดคุยกับคณะ

1. นายพงษ์ศักดิ์ อภิสิทธิ์สุนทร ประธาน อบต.แม่ฟ้าหลวง
2. นายวีรชิต วรรณชิตกุล นายกอบต. แม่ฟ้าหลวง
3. นายนพพล พิมลสกุลรักษา รองนายก อบต. แม่ฟ้าหลวง
4. นายวิทยา วิเศษเจริญธรรม รองนายก อบต. แม่ฟ้าหลวง

คณะแลกเปลี่ยนพูดคุยกับ อบต.

ข้อซักถามของคณะต่ออบต.

1. แผนพัฒนาพื้นที่ที่วางไว้ในช่วงเริ่มต้นเป็นอย่างไร
 - เริ่มต้นเป็นแผนของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เพราะเมื่อก่อนยังไม่มีอบต.
2. ตอนนั้นมีอาสาสมัครกี่คน
 - มีทั้งหมด 47 คน จำนวนอาสาในแต่ละชุมชนขึ้นอยู่กับว่าชุมชนมีขนาดเล็กหรือใหญ่
3. นายกษ เป็นคนในหมู่บ้านโดยกำเนิดหรือไม่
 - ใช่
4. เป็นอาสาต้องทำงานวันละกี่ชั่วโมง
 - ไม่มีกำหนดเวลาตายตัว ทำงาน 24 ชั่วโมง ถ้าชาวบ้านต้องการความช่วยเหลือก็ต้องรีบไปช่วย เรียนรู้จากสมเด็จย่า ท่านไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่คนในพื้นที่แต่ท่านก็มาช่วยเรา

5. อบต.มีรอบวาระกี่ปี ต้องย้ายหรือเวียนไปที่อื่นด้วยหรือไม่
 - ไม่ต้องย้าย วาระ 4 ปีค่อยเลือกตั้งใหม่
6. ใช้งบประมาณของรัฐก่อสร้างสำนักงานใช้หรือไม่
 - ใช่
7. งบประมาณได้มาจากไหน
 - มาจากการจัดสรรของรัฐ (กระทรวงมหาดไทย)
8. ทุกคนมาจากต่างหมู่บ้านใช้หรือไม่
 - ใช่
9. อะไรเป็นสิ่งที่จัดการยากที่สุดในชุมชน หรือความสนใจในการบริหารจัดการชุมชน
 - ไม่มีเรื่องที่จัดการยาก แต่มีความเป็นห่วง 2 เรื่อง 1) เรื่องวิถีชีวิต กลัวว่าคนรุ่นใหม่ที่ออกไปข้างนอกจะนำสิ่งใหม่ๆ มา และทำให้วัฒนธรรมต่างๆ หายไป 2) เป็นห่วงว่าคนเพิ่มขึ้นแล้วป่าจะถูกทำลาย
10. ทำไมไม่ได้หันจึงเป็นที่ๆ คนดอยตุงอยากไป
 - เพราะที่ดอยตุงมี รร.สอนภาษาจีน เมื่อเด็กๆ มีความรู้เรื่องภาษาก็ทำให้มีโอกาสและทางเลือกมากขึ้น การไปทำงานได้หันเป็นโอกาสที่ดีกว่าเป็นสาม เป็นไต่ในในประเทศไทย บางคนไปแล้วได้ความรู้กลับมาประกอบธุรกิจ
11. คนดอยตุงไปจีนแผ่นดินใหญ่ด้วยหรือไม่
 - มีบ้าง และมีคนจีนมาเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนด้วย
12. พื้นที่ดูแลของ อบต.ได้แก่ที่ไหนบ้าง
 - 24 หมู่บ้าน (โครงการพัฒนาดอยตุงมี 29 หมู่บ้าน บางส่วนเป็นเขตปกครองของอบต.อื่น)
13. ดอยตุงแตกต่างจากชุมชนอื่นอย่างไร
 - ที่ดอยตุงมีการจัดระบบระเบียบ ไม่มีบุกรุกพื้นที่ป่า เพราะเรามีกฎกติกาในการอยู่ร่วมกับป่า พื้นที่อื่นอาจจะยังมีปัญหาเรื่องการบุกรุกป่า
 - คนบนดอยตุงรักและหวงแหนป่า เพราะป่าเป็นแหล่งอาหารของคนในชุมชนด้วย ป่าที่นี้เปรียบเสมือน Super Market หาได้ทุกอย่างจึงต้องปกป้องรักษา
14. ทำงานอบต.เต็มเวลาหรือไม่
 - ในฐานะผู้นำก็ต้องทำงานตลอดเวลา ไม่มีกำหนดว่ากี่ชั่วโมง มีงานเสริมอื่นบ้าง เช่นเกษตรกรรม

15. เลือกผู้นำที่ดีจากอะไร

- เป็นสิ่งที่เลือกยาก บางคนมีเงินแต่ไม่มีใจก็ไม่เลือก บางคนมีใจแต่ยากจนไม่มีเงินเลยก็ไม่เลือก ดังนั้นเราจะเลือกคนที่อยู่ระดับกลางๆ เพื่อที่จะได้เป็นตัวเชื่อมระหว่างคนที่อยู่ระดับบนและคนระดับล่าง
- เมื่อก่อนนี้การเป็นผู้นำที่ด้อยดุงไม่มีค่าตอบแทน เป็นโดยธรรมชาติ เป็นคนที่ชุมชนเคารพนับถือ ต้องเป็นคนพูดจริง ทำจริง เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับชาวบ้าน ไม่เป็นน้ำเต็มแก้ว ฟังเสียงชาวบ้าน

อบต.สอบถามคณะ

1. มีพื้นที่ทำงานอยู่ตรงไหนบ้าง

- ประเทศเมียนมาพื้นที่รัฐกะเหรี่ยงและรัฐมอญ ทำงานกับชาติพันธุ์กะเหรี่ยงกับมอญ

2. มีระยะเวลาในการทำงานแต่ละโครงการเท่าไร

- ไม่ได้จำกัดเวลา แบ่งเป็นระยะ บางที 5 ปี หรือบางที 2 ปี แล้วแต่โครงการ

3. มีโรคระบาดไหม

- มีโรคมาลาเรีย เบาหวาน และความดัน

4. The Nippon Foundation ทำงานในเมียนมามานานกี่ปีแล้ว

- เริ่มโครงการเมื่อปี 1976 โดยเริ่มจากการทำเรื่องสาธารณสุข

5. มีปัญหาในการทำงานอย่างไรบ้าง

- ความไม่ต่อเนื่อง เพราะคนทำงานเป็นคนญี่ปุ่น มีระยะเวลาทำงานรอบละ 3 ปี เมื่อหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ แม้จะทำให้ได้แนวคิดใหม่ๆ แต่ก็ทำให้ไม่มีคนสานต่องานเดิมและไม่ต่อเนื่อง
- มีปัญหาเรื่องความขัดแย้งในชุมชน
- เมื่อมาศึกษาดูงานที่ด้อยดุงแล้วทำให้เกิดไอเดียและได้เรียนรู้อย่างมากว่า
 - ต้องให้คนในพื้นที่คุยกัน
 - ต้องให้คนในพื้นที่ตัดสินใจด้วยตนเอง
 - โครงการต้องเชื่อในการตัดสินใจของของชุมชน
 - สิ่งที่สำคัญในชุมชน คือ การมีผู้นำที่เข้มแข็งเหมือนที่ด้อยดุง เพราะที่นี้การเป็นผู้นำมาจากความเป็นตัวตนข้างใน
- อบต.เพิ่มเติมข้อเสนอแนะให้กับคณะก่อนจบการสนทนา
 - เรื่องข้อมูลเป็นสิ่งที่สำคัญ
 - คนที่จะเป็นตัวประสาน คือ คนที่ไม่มีบาดแผลในใจ และฝักใฝ่ใจ

กิจกรรมที่ 4 ศึกษาดูงานแปลงป่าเศรษฐกิจ นวัตกรรม 1

คณะศึกษาดูงานแปลงป่าเศรษฐกิจ นวัตกรรม 1

ข้อซักถามระหว่างศึกษาดูงาน

1. แมคคาเดเมียที่ดีมีลักษณะอย่างไร
 - เปลือกและกะลาบาง
2. เครื่องจักรมาจากไหน
 - ช่วงแรกนำเข้าจากออสเตรเลีย แต่ปัจจุบันเราสามารถหาซื้ออะไหล่ในไทยและดูแลรักษาเครื่องได้เอง
16. ทำงานตั้งแต่กี่โมงถึงกี่โมง
 - เริ่มงาน 8.00 ถึง 17.00 น.
17. เลิกงานแล้วปิดไฟทั้งหมดหรือไม่
 - ปิดหมด ยกเว้นบางอย่างที่จำเป็นต้องใช้ เช่น เครื่องทำความเย็น
18. จำนวนคนงานกี่คน
 - คนทำงานในแปลงแมคคาจำนวน 80 คน และคนงานในโรงงานจำนวน 50 คน
19. คนงานมาจากไหน
 - ชาวบ้านที่อยู่ในหมู่บ้านใกล้เคียง ส่วนใหญ่เป็นคน อาข่า ลาหู่ และไทใหญ่
20. โรงงานแมคคามีโรงงานเดียวใช้หรือไม่
 - ใช่

21. สิ่งที่ยากที่สุดในการทำงานคืออะไร

- สภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ปีนี้ฝนน้อยทำให้กระทบต่อผลผลิต ซึ่งเป็นสิ่งที่เราควบคุมลำบาก

22. ทำงานกับคนยากหรือง่าย

- แรกๆ ยาก เพราะเพราะชาวบ้านยังไม่มีความรู้ และยังไม่เข้าใจ คิดว่าเราจะมายึดที่ทำกินของเขา แต่เมื่อเราอธิบาย และลงมือทำชาวบ้านก็เริ่มเข้าใจ ปัจจุบันทำงานง่ายขึ้น

23. เรามีแผนตั้งแต่เริ่มต้นหรือมีการเปลี่ยนแปลง

- มีการปรับเปลี่ยนเรื่อยๆ ประมาณ 10 ปี จึงลงตัว

24. ตอนที่เริ่มต้นเคยคิดว่าจะเห็นภาพเหมือนในปัจจุบันนี้หรือไม่

- เห็น เพราะมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาเล่าให้ฟัง และมาให้คำปรึกษา

25. ดูแลเรื่องคุณภาพกาแฟอย่างไร

- เริ่มจากการอธิบายให้ความรู้กับชาวบ้านก่อนว่าการดูแลต้นกาแฟที่ดีทำอย่างไร และวิธีการเก็บอย่างถูกวิธี
- คัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่ดี สามารถตรวจสอบข้อมูลได้
- นำการปลูกกาแฟแบบขั้นบันไดไปส่งเสริมชาวบ้าน ซึ่งช่วยให้ชาวบ้านมีการจัดการแปลงที่ดีขึ้น

กิจกรรมที่ 5 เยี่ยมชมศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ

คณะเยี่ยมชมศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ

ข้อซักถาม

1. ที่นี้ฝึกคนก่อน หรือสร้างอาคารก่อน

- เราฝึกคนก่อน โดยมีการฝึกอบรมที่ศูนย์หัตถกรรมในช่วงเริ่มต้น แล้วจึงค่อยมีการสร้างอาคารที่ศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานฝีมือในปัจจุบัน ค่อยๆ ขยับขยายเข้ามา

วันที่ 27 มีนาคม 2562

กิจกรรมที่ 1 คณะฟังบรรยายเกี่ยวกับโครงการขยายผลที่หมู่บ้านหย่องข้า รัฐฉาน และอำเภอเยนหนะของ ประเทศพม่า บรรยายโดย 888 และ นางสาววิษณุธอร์ รัชตะนาวิน

ฟังรับบรรยายเกี่ยวกับโครงการขยายผลที่ประเทศพม่า

เนื้อหาสำคัญ

หมู่บ้านหย่องข้า รัฐฉาน : แก้ปัญหาสุขภาพและความยากจน

- ดูแลเรื่องสุขภาพ ด้วยการนำหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เข้าไปดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะการรักษาโรคติดต่อ เช่น มาลาเรีย วัณโรค และหิด
- พัฒนาระบบน้ำ เพื่อการบริโภคและการใช้ภายในหมู่บ้าน
- ส่งเสริมและช่วยพัฒนาทางการศึกษา โดยร่วมกับโรงเรียนออกแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะจากการลงมือทำจริง เช่น สอนการปลูกผัก เลี้ยงไก่ เพื่อเป็นอาหารกลางวัน และช่วยให้เด็กๆ มีทักษะกลับไปปฏิบัติที่บ้านเองได้

อำเภอเย็นหนอง : แก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิต

- จัดตั้งธนาคารคอกแพะ เพื่อเป็นสินทรัพย์ และสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวที่ยากจน
- พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส้วบาล โดยการอบรมอาสาสมัครจากชุมชนเพื่อให้สามารถดูแลสุขภาพสัตว์เลี้ยงของตนเองต่อไปได้เองอย่างยั่งยืน
- พัฒนาผลิตภัณฑ์ Happy Owl เป็นการพัฒนาต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่าสิ่งที่มีในชุมชน (ปัจจุบันกิจกรรมนี้ได้สิ้นสุดลงแล้วด้วยข้อจำกัดหลายๆ อย่าง แต่อาสาสมัครที่ร่วมงานก็ยังนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ของตนเอง)
- การบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกันในชุมชน
 - กองทุนน้ำ
 - กองทุนเช่ารถ แก้วพินู
 - กองทุนยาเวชภัณฑ์

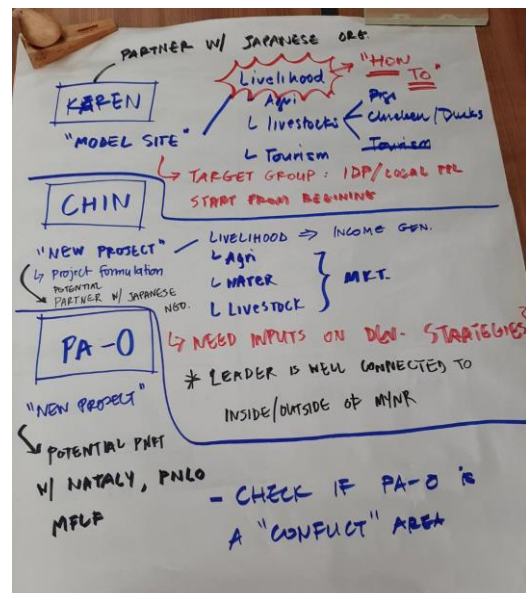
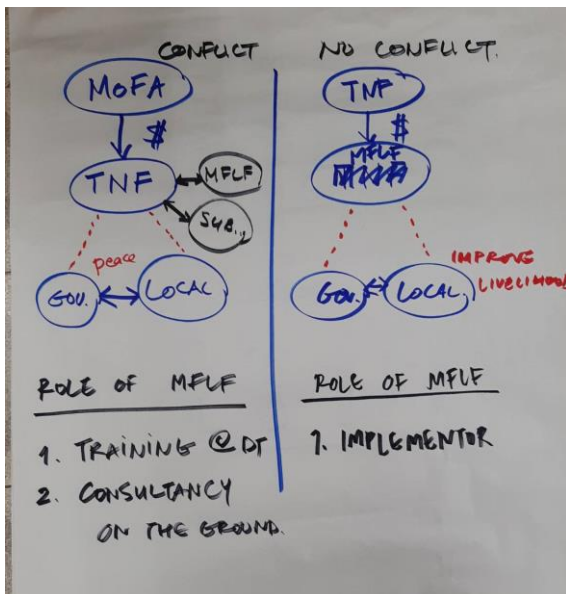
คณะรับฟังบรรยายเกี่ยวกับโครงการขยายผลที่ประเทศเมียนมา

กิจกรรมที่ 2 คณะพูดคุยกับ 11 เกี่ยวกับแผนการทำงาน และความร่วมมือในอนาคต

- The Nippon foundation แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับงานที่ทำ และสถานการณ์ปัญหาที่พบเจอ
- 11 ให้คำแนะนำแก่คณะ และคุยถึงความร่วมมือในอนาคต

คณะแลกเปลี่ยนพูดคุยกับ 888 และ 11

4. Next step

- คณะจะกลับไปประชุมทีมงาน และแชร์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดูงาน ในอนาคตอาจจะกลับมาศึกษาดูงาน หรือมาอบรมที่โครงการพัฒนาตอตุงฯ